

A deribus composita medicamina, staphysagria drachmas duas, sandaracæ drachmas duas, nitri obolos duos, admixto oleo & aceto, donec in mellis crassitudine ueniat. Vel sandaraca cum oleo, & nunc staphysagria, & abrotanum æquis ponderibus admixta calce, quam Græci conin uocant, & hijs similibus. Palpebris autem erunt adhibendi sicci pulueres, atq; collyria, quæ Græci phlepharica uocant, nos palpebraria dicere poterimus, ex are usto, atq; aneso asso: sed & lapide scisso, & pipere, & staphysagria confecta. Hæc etiam in hijs qui præter phthiria sin pruritu uexantur sunt adhibenda, adiectis magis feruentioribus aquis in usu lauacri, & asperginibus pulueris ex thure & nitro, & sulphure confecti. Item solicationes, quas Græci helioses uocant, adhibendæ sunt: Dropaces quoq; & uomitum radicum, & ea quæ iam sæpe de alijs memorauimus scribentes passionibus, quæ corpus recorporatiua uirtute fortificare, atq; in meliorem habitudinẽ commutare ualeant: Sic enim detracta corporis cachexia, quam nos malam habitudinẽ dicere poterimus, eius quoq; comitantia depellentur.

κόνιο.
καλλιφάρια βληφάρια.

ηλιώσης.

DE VENTRICVLOSIS, QVOS GRÆCI
coelacos uocant, & de cæteris defluxionibus.

κοιλιακοί.

CAPVT III.



Entriculosa passio, quam Græci coeliacen uocant, à parte corporis quæ patitur nomen accepit. Generatur ex antecedenti indigestione continua, uel tumore uehementi, aut dysenteria. Sequitur in hac passione constitutos uaria stercorum egestio qualitate atque colore, nunc tenuis ac soluta, nunc aspera & inæqualis, uel constricta, & nunc alba, nunc similis urinæ camelorum, nunc flaua & spumosa, nunc prasina uel liuida, aut nigra, aut purulenta, aut sanguinea, cum graui fœtore & rugitu intestinorũ, quem Græci borborismum appellant, atq; in exitu sonitũ, & post effusionem factæ uelut scæntis stercoris uesiculæ: & nunc iugiter nocte atque die, nunc coadceruatim, sed interiecto spatio, ut per diem bis uel semel, aut interpositis uno uel duobus diebus, aut eo amplius: & nunc cum tensione atq; uentositate, & tormento, uel dolore aut singultu confidente, atque conducta cute quæ uentrem circumtegit, attestante siti, & ipsius uentris feruore, & leui in interioribus torpore frigido: Sequuntur etiam uigilia, fastidium cibi, & aliquibus plurimus appetitus, uiriũ debilitas, pallor subalbidus, & nũc febres, dehinc corporis odor teter plurimus, ut etiam quæ suis manibus tetigerunt computrescant, & difficile careant odore concepto. Tum uultus inflatio atq; pedum: Quibusdam etiam dysenteria congeneratur, cum facile fuerint intestina ulcerata, ob defluentiu acrimoniam. Est autem passio solutionis, & aliquando stricturæ complexa: Siquidem aliqua eius reumatismo uentris: Siquidem plurimæ in ipso fiant egestiones, sed non uariatæ supradictis concursibus. Quapropter cum adhuc noua, uel emergens fuerit passio, nec plurimi temporis, sed in superpositione constituta, quam Græci epitalin uocant, erit eo tempore locandus ægrotans constrictiua ratione, ut sæpe docuimus, adhibita requie: & quantum uires permiserint, abstinentia: Etenim ad perferendum atq; corpori adpropriandum cibum sumptum; nunc uenter patiens indignatur, tanquam oculi patientes uisus officio: in qua ætati somnus etiam plurimus curandus, atque sitis, & lanis mollibus uenter contegendus leuiter oleo hispano prætractus, uel melino, aut rosaceo, aut murtino, aut lentiscino oleo. Ac si uentositate quoq; uel tormento affecti fuerint ægrotantes, dul-

κοιλιακή.

βορβορισμός, ή βορβορισμοί.

Reumatismus uentris.

επιταλιν.

rit, hoc adprehendimus, cum solum præter aliqua purgamenta fuerit exclusum. Ac si hoc egestio secuta fuerit quædam aliena, minus quidem purgata, tamen accipimus ulcera, & propterea sanitatis spem pollicentia. Item si nihil fuerit exclusum, neque ipsius iniectionis quidquam, erit credendum necessario medicamen inhaesisse, quantum sua ualuit potentia: & propterea sui operis integrasse uirtutem, quamquam non perfecisse uideatur. Nec recte culpanda uirtus est, quæ una iniectione non dederit sanitatem, cum plenam fecerit futuræ perfectionis fidem, perseverationem sui persuadens. Vnde si omnino nullum fuerit redditum, medicamen erit impauide accipiendum: atque è contrario si eius nulla particula fuerit retenta, & statim effusum, nullum sui demonstrauerit effectum, omnia desperanda: Est enim plurimæ debilitatis, atque alienatarum, uel mortuarum partium signum. Coniiciendum præterea, ne ut sæpe contigit, uetustate medicaminum efflata uirtute nullus sequatur effectus: & propterea sicut iniecta sunt limpidè reuocentur: Quapropter etiam hoc intuendum esse mandamus. Tum post egestionem factam spongijs erit postea detergendus: Vel si nihil fuerit exclusum, interiecto spatio unius horæ perunctum reficere ægrotantem cibus congruis, atque stomacho aptissimis, ut lactucæ thyrsi, uel intybo cum aceto, quod sit ex murta confectum, aut oliuis fractis uel natantibus, quas colymbadas ^{καλυμτ. ε. δ. ε.} appellant, & ouis hapalis, & uolantibus nuper memoratis, quæ sint nutrita constrictiuis, ut murta, rosa, lentisco: Etenim eorum pinguedo sic defluxit, atque caro constrictiua sufficitur: magis in eorum pectoribus quorum plus ossibus uicina aptiora probantur: sunt enim teneriora cæterorum. Danda etiam pomorū quædam constringentia, atque olerum cocta, quorum superius, atque de alijs scriben-

B res passionibus memorauimus, potui dabimus aquam frigidam: Quod si minime tolerauerint ægrotantes, dabimus feruentem plurimum aquam cisterninā: Et si sine febris fuerit ægrotans, dabimus uinum exercitioris paulo uirtutis, ut supra docuimus. Omnino enim inuitantes adpetitum, siue suscitantes, quæ Græci orexin uocant, stomachi robur debemus custodire, nisi cum nausea etiam uenter fuerit resolutus, Oportet etenim curare, ne rursus plurimum cibum demus aut potum: uel priusquam solidum cibum sumperint ægrotantes bibendum credant: Nam conuenit neque grauata, neque humecta intestina seruari. Si igitur medicaminis iniectione aliquo fuerit peccato uitiata, ut non omnibus adiutorij partibus informata uideatur, mox medicamenti monstrabit errorem: Nam quidam iniectione aliqua ex parte uomuerunt, aliqui stomachi ac uentris dolorem senserunt, singultibus atque nausea affecti, cum anxietate ac siti, & immitigabili ardore, & articulorum frigido torpore, & pulsu maligno, atque sudore uel defectu, aut pressura capitis, siue grauatione, quam carolin uocant: si quidem sit nimia uirtutis medicamen iniectum in febris uel uiribus uitiatis, aut in alto tumoribus constitutis. Vomitus autem medicaminis iniecti si ex tumore uentris fuerit factus, uel teneriorum intestinorum, tanquam in iliaca passione, sæpius ægrotantibus intulit mortem. Si autem nullo tumore subiecto fuerit effectus, ingerit uexationem atque metum: Aut ut sæpe contigit passionis significat depulsionem: Siquidem nulla pars ulcerum in intestinis à medicaminis contactu uideatur immunis. Tardante passione etiam re corporatiuis conuenit uti rebus. Quapropter oportet ea quæ feruntur per uentris officium celeriter auferre, & ora ægrotantium spongijs ex pulcra frigida siccatis reficere, articulos ligare, & stomacho cataplasma constrictiuum imponere, quod diadaphnidon dicunt, uel similis uirtutis. Odo-

I 2 materia.

A secunda uel tertia die eundem trochiscum iniicere, sed solita, uel certe succum plantaginis, aut acaciã cum aqua. Sin uero quibusdam diebus sine officio uentris fuerint ægrotantes, ac rursus iniectionibus asperati, conijcimus in hijs non cicatricem ulceris factam, sed medicaminum supraducto cortice fuisse obrusa: & propterea post effectum uentris nuda atque sordidata, rursus humorem fluere ordinabimus. Item tribus diebus lenticulæ coctionem crassioris succi iniiciendam: Etenim intestina uel propria medicaminis coërcentur, quam Græci styphsin uocant, & ulcerum mitescit asperitas, & ex anterioribus medicaminibus facta conglobatio, siue cortex in saniem prouocatus cadit, & subiecta ulcera in cicatricem uenire coguntur. Ac si plurimo tempore ulceratio perseverauerit cum corporis debilitate atque fastidio, erit frequentia medicaminum euitanda, siue iniectionum, siue potionum: Maior enim ex ipsis uexatio fiet, cum cibi appetitus extinguitur, & in fastidium ueniunt ægrotantes, nisi parua insuetorum multis fuerint consuetis admixta. Decoctionem autem lenticulæ secundo uel tertio per singulos iniicemus dies: Ex ipsa enim sufficienter intestina coërcentur, & latenter corpus nutritur, cum quadam particula digestionis usurpata uiribus profecerit ægrotantis: Tum cum limpida ulcera senserimus, erunt cohibenda ea quæ uehementius conficcare ualeant, quæ Græci styphonta uocant, & iniicienda medioariter constringentia. Ac si quisquam eorum non tulerit uirtutem, erit diachylon medicamen oleo roseo soluendum, ac diligenter liquefactum iniiciendum, uel plumbeo mortario plumbeo pistillo circumducto immisso oleo rosaceo conterendum, donec in succum ueniat, atque crassius fiat. Horum quoque similibus utendum monemus. Tunc uino leni, atque carne uolantum uel marinorum utendum, ut squillæ, mulli, carani: & pro modo uirium gestatione resumptionis causa. Dehinc cum omnia tuta uiderimus lauacrum adhibemus: sed non properanter, & magis cum forte iniectione fuerit facta trochisci, nisi primo uentrem egerint ægrotantes. Tardate passione superpositionis tempore iisdem uti conuenit. In lenimento uero erit fortificatio adhibenda corporibus per uariam gestationem, & uocis atque corporis exercitium. Post singulas egestionem adhibenda ex oleo & aqua calida, & decoctione lini seminis, aut scæni græci, aut maluæ agrestis, iisdem partibus, hoc est sessioni, quam Græci hedram uocant, & specialiter admonenda uaporatio ex pollinibus cataplasmate calido, uel sacculo. Dehinc etiam radix agrestis maluæ decocta atque contrita, & calida testa calefacta erit apponenda. Ac si iugis fuerit dolor, immittendus digitus usque ad altiora, præunctus adipe anserino cum scæni græci semine cocto atque contrito, aut aliquo medicamine ex hijs quæ appellamus *lypara* *medicamina*. Ac si hæc minime fuerint inuenta, erit hoc cerotario faciendum simpliciter atque limido: Et cum tempus cibi dandi occurrerit, adhibenda perunctio stricte congrua. Tunc nutrimento dandus panis ex aqua calida, aut alica lora, aut pulicula ex melle confecta, aut oua sorbilia cum pane. Potui autem aqua calida offerenda. Perseuerante autem tumore, adhibenda cucurbita adiuncta scarificatione locis tumētibus, & uaporatio spongiarum: Declinatione occurrēte adhibenda cerotaria, & resumptio cauta: sic enim sedantur iuges egerendi uentris delictationes, um tumor mitigatione conquiescit: Atque ille qui putatur reumatismus indulgentia tumentium facilius abstinetur. Ac si æqualis tumori fluor occurrerit, utriusque erit conijcienda curatio. Quapropter si fomentum ex oleo hispano, uel melino, aut murtino, aut lentiscino adhibuerimus, & cataplasmata erunt ex aceto atque melle, uel stymmatibus præinfusis coquenda. Item *stymmata*.

A **g**rotantis. Ac si plurimus fuerit in ulceribus sensus, ut medicaminum constrictione lacessita indigentur, erunt iniicienda ea quæ cum dulcedine admota partes ualeant præficcare, quo neque ulcerationem prouocemus, neque fluxum negligamus. Ex quibus est in febricitantibus succus pitisanæ cum adipe caprino, contrito atque commixto tracanto, uel gummi, aut argillinci radice. Sed illa duo infusione præmollienda: radix autem coquenda, aut rosaceo oleo ouum commixtum, aut lac coagulatum, uel cum amylo concoctum ad tertiam partem. In hijs uero qui sine febris fuerint, passum conuenit Creticum, & uinum squilliticum supradictis speciebus. Tum refectionis tempore unctio adhibenda ex oleo hispano, ac deinde ora lauanda pusca tepida. Cibus autem specialiter, ut in cœliacis ordinauimus dandus. Similiter etiam potum conuenit dare. Lac quoque bibendum præcoctum, quod appellant diacoleon, siue singulare: Etenim fluores crassificando cohibet, & ulcera deterget, & acrimoniam humorum temperat, & sine ullo labore corpora nutrit. Est autem coctionis hic modus: Lac sumendum ex agresti pastu perfectum: Etenim in ciuitate nutritorum animalium reprobamus: siquidem capræ è falsiore pascua sitientes plurimum atque coadceruatim bibant, & multum lac, sed aquatum faciant, quod est constrictioni uentris incongruum. Quapropter magis excaprea, quæ lentiscipascua, uel murtæ, aut rubi, aut uitis folijs, uel quercus, aut salicis, uel hederæ, aut terebinthi, aut herbæ calicaris, uel polygonij, aut plantaginis, & horum similibus fuerit nutrita, erit lac accipiendum: Confluxit enim constrictionis qualitas herbarum in lactis qualitatem: Nam sæpe diagridium, uel helleborum mandentes purgatiua uirtutis efficiunt lactem, sicut procicolum comedentes lac generant, quod uisum præstet accipientibus abunde. Denique erit primo probandum, atque eligendum quod sit albidius, atque sine ullo odore, & neque globosum, hoc est, frustis coagulatis uariatum, quod Græci thrombodes appellant: neque in urinæ similitudinem mutatum, quod ijdem uroides appellant, sed quod possit unguibus destillatum manere sua tenacitate collectum. Boni igitur, ut diximus, lactis quatuor uel quinque sextarios oportet in uas fictile mittere siue æneum, immittendæ & cochleæ, quas nos lapides marinos, uel fluminales accipimus, non marinæ igitur ob salitatem, sed fluminales inuistæ: primo quo sint igne pellucidæ, tum auferendæ: & ex sufflatis omnibus, quæ de se forte dimiserint, ac depurgatis supradicto uasculo immittendæ, ac ferulis lac cum ijsdem cochleis mouendum, donec ad mediam ueniat partem, siue tertiam: Dehinc refuso lacte proijciendæ priores cochleæ, atque aliæ innouandæ similiter exustæ, sed per profectum numero, atque forma minores longa per interualla. Hæc confectio lactis diacoleon appellatur. Sine hijs uero confectio erit longe simplicior, quæ Græci aperiergon uocant: Vas enim lactis erit imponendum igni molliori, & immissa ferula metienda mensura totius ac dimidiæ, & tertiæ quantitatis, quo non coniectura, sed uera dimensione coctionis quantitatem sumamus. Tunc ex ipsa ferula circūlato ductu mouebimus coquētes, ne lateribus uel fundo iugi mansionem insidant: Dehinc ultimo coctionis tempore plurimus detrahendus est ignis, & cū ad partem dimidiā, uel tertiam uenerit, erit in aliud uas refundendū, exinde ægro dandū, non frigidum, sed leuiter gelatum, quod galactodes appellant. Ac si forte stomachi fuerit euersio cōmotacum accipere ægrotantes horrescunt, erit frigidum dandum, præfecto uasculo niuis: Ut enim mel decoctum sit constrictionum, sic etiam

οἶνος κηλίτη-
κόσ.

Lac diacoleon.

Lac caprinū.

Lac
θρεμβώδες
αὐροειδές.

Cochleæ lapides.

Lac
ἀπεριέργον.

γαλακτώδες.

Adine rotundata frusta dare bibenda, aut resoluta cum uitello ouis affi in quan-
 titate dimidij cochlearij, aut aqua resoluta: in hijs qui febre afficiuntur tribus cya-
 this: in hijs uero qui sine febris sunt cum uino erit offerendum. Præterea com-
 munitè etiam hæc quæ sanguinem expuentibus dantur probamus: Quorum
 est succus plantaginis, uel una die ac nocte rhus syriaci infusus uino uehemen-
 tiori: Quo detracto oryza immiffa uino coquemus: Dehinc lenticulæ pulmen-
 tum decorticatæ atq; subaffatæ in puliculæ modum conficere. Item oua aceto
 cocta, uel ouorum uitella, quæ sint carbonibus affata. Item decoctio ex planta-
 gine, aut agrestia, & intybo, quod cicorion Græci uocant. Sed hæc singula erunt
 duplici coctione curanda: Nam post primam coctionem erunt in aliam aquam
 transferenda cum alijs nondum coctis: Quorum coctione perfecta priorum se-
 cundum probamus effectum. Erunt præterea hæc condienda oleo uiridi, & ace-
 to, & paruo sale, uel quod est melius, rhus. Et si sordidum tardauerit ulcus, inie-
 ctione mulli perseverandum probamus, nisi solutio fuerit adiuncta: Vel deco-
 ctione mali punici etiam, si crebræ tem poraliter uentris egestiones: quæ quidē
 erunt terenda. Item corticis pini, aut subaffatæ interioris tunicæ, siue corticis
 glandis, quam sardianam uocant, aut pulenti, aut cuiuslibet materiæ uehemen-
 tius astringentis. Ac si quisquam harum uirtutum recusauerit usum, horrens
 oblata, siquidem sensu torqueant acriore, erunt hæc mellis decocti atque du-
 rati latitudine cingenda, quo sub dulcedine lateant acriora, & nihil eorum uir-
 tuti derogetur: siquidem etiam mel coctum constringat. Item malorum puni-
 corum trium mediæ magnitudinis corticem sumētes, admixto uino lymphato,
 hoc est, aqua temperato coquemus, in hijs qui sine febris afficiuntur, uel
 declinante causa melius habere uidentur: Cū cisternina uero heminas sex, quas
 cotylas Græci appellant, in hijs qui etiam febris afficiuntur, donec ad tertiam
 partem liquor deueniat. Tum ex ipso duos uel tres cyathos ante cibū dabimus
 egrotanti, uel eadem mala omnia contusa atque colata, uino aut aqua immixta
 erunt offerenda non plus cyathis duobus. Item mala cydonia cum malis puni-
 cis decocta in uino dulci, aut squillitico, tunc fricatione siccata atque crassifica-
 ta cum lacte dato conueniunt, uel aquæ cyathis sex. Item ges aster cum aqua du-
 cta curationi conuenit. Alia quoque plurima simillimæ uirtutis infinita specie
 concurrunt. Item cibo danda alica cum uino melino aut murtino aqua tempe-
 rato. Tunc plurimo profectu accedente dandi turdi, atq; pulli gallinacei, uel co-
 lumbarum atque uolantum quæq; sicciora, ut phasiani pectora, uel perdicis, aut
 attagenæ agrestis: Quæ singula erunt postea apte coquenda, aut mediocriter af-
 sanda, ne lignosa fiant, & digestioni officiant. Aliquando etiam erunt hæc ani-
 malia reclusis pectoribus uirgultis murtæ penetranda, aut eis magis replenda.
 Tunc mediocriter coquenda, ac deinde farina conspersa tegenda, & cinere cali-
 do maturanda. Item maritima quæ sunt densioris carnis. Agrestium quoque,
 hoc est, leporis uel capræ conueniunt pulmenta, uel pomorum, quæq; uiuida
 uirtute constringere ualent, ut mala cydonia cocta uel affata. Item pira, sorba,
 mespyla, quæ nodum fuerint maturitate dulcia, pruna agrestia, mali punici gra-
 na cum exterioribus membranibus exiccata. Itē uua, & magis fumi uapore sicca-
 ta, quam fabrilis appellant. Omnis præterea cibus erit diligenter masticatio-
 ne exercendus, quo digestibilis fiat, ne uenter debilitate segnior plurimo labore
 nixu appropriando corpori quæ sumpserit. Melius autē partibus erit apponendū
 diatheon medicamen, & omne quod fuerit siccantium malagma, uel aceto con-
 factum. Tunc etiam uinum dandum, quod fuerit natura plurimum constringens,
Sardiana,
Vna fabrilis.

A Hippocrates enim libro quem ad sententias Cnidias scripsit, helleborandos principio ægros ordinauit, ultimū adiutorium cæteris anteponens. Dat præterea panem ita curatum, ut neque ab hominibus recte ualentibus posse digeri facile uideatur. Item pulentum, atq; foenigræci semina, cum sint hæc qualitate contra-
 ria: alia enim astringunt, alia relaxant, & nulli adiutorio tempus adiunxit. Dio-
 des quoq; libro quo de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, prouidens
 siccandum corpus urinalibus medicaminibus, utendum iubet quibus non
 solum humor uentris siccare minime posse perspicitur, uerū etiā uesica in mor-
 bos cogi inuenitur. Item Erasistratus tertio libro de uentre prohibet cibos dige-
 stibiles ac nutritibiles, æstans hæc facile posse corrumpi, nō coniiciens quoniā
 omni ægrotanti digestibilem rerum usus conuenire perspicitur: quo minime
 & in laborē mediæ partes, quibus digestionis celebrantur officia, cogi uideantur
 officia. Prohibet præterea specialiter lenticulam, atq; mala cydonia, & si quæ si-
 milis fuerint uirtutis, quo una uoce omnem congruam uideatur recusare cura-
 tionem: Nutribilia etenim, quæ ob resumēdas uires principalē tenuerunt locū,
 superfluū est, ut æstimat, adhibere. Lisius etiā quarto libro Tardarum passionū
 principio adhibendum uomitū post cibum probat. Sed cum noua ac recens in
 corpore fuerit passio, sine dubio dupliciter nocens: primo quod intemporaliter,
 etenim nouellæ passiones suasu quodam, & non agitatione uehementi sunt de-
 pellendæ: dehinc quod incongruæ, siquidem sit uomitus post cibum grauabilis
 capiti. Inquit præterea: si humoris perseuerauerit fluor, atq; longo tardauerit tē-
 pore, & typico motu uentrē fecerit humectari, occurribus periodicis tribus uel
 quatuor interpositis diebus uentrem conuenit prouocare. Vnde plurimū etiā
 hac offerendum probant, quod schiston appellatur, siue catarticum, quo in acu-
 tum potius, ac periculosum ueniant morbum: & exinde possit medicina tan-
 quam celerem facilius curare passionem.

Hippocrates.

Diocles.

Erasistratus.

Fortasse LHM
 sius legenda
 dum est.

Lac
 oris.

DE VENTRIS DEBILITATE. CAP: IIII.



Tiam hoc quidam symptomatis genus, quod nos accidens ap-
 pellare poterimus, scripserunt: & aiunt debilitate uentris acce-
 ptum cibum plurimo tempore in eodem permanere: aliquan-
 do corrumpi: & magis cum intestinum, quod Græci nestin uo-
 cant, fuerit quoq; debilitate uitiatum. Fieri etiam inflatione se-
 cundum uentrem existente, attestante paruo dolore & rugitu
 intestinorum, quem borborismon uocant, cum plurimo sputu ac ructatione iu-
 gi. Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ cum dolore, atq; intestinorum tormen-
 to ægrotantibus adhibenda scripsimus.

vōsis.

Periporismos.

DE VENTRIS TUMORE AC DURITIA

& uentositate, inflatione, ac saltu CAP: V.



Vmorem uentris extantia sequetur secundum præcordiorum
 mediā, resistens atque dolorosa, attestante feruore & iugi sal-
 tu, & aliquando febricula, cum fastidio & siti, anxietate, & ias-
 tatione. Sequentur etiam uigilia, & cibi corruptio. Sed discer-
 nitur à superiorum tumore, hoc est peritonei, siue cutis super-
 positæ. Primo quod transuoratus cibus uelut percussum præ-
 fet circa stomachi finem, uel uentris initium. Secundo quod adducta cutis digi-
 tis, conduplicata sequatur: Duritiam uero uentris sequetur extantia, plurimum
 resistens sine ullo feruore atque pulsū, uel dolore, sed sola spiratione difficili,
 & dige,

peritonos.